

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

UVEDBA DAVČNIH BLAGAJN V SLOVENIJI

Ljubljana, avgust 2016

NATALIJA FERDERBER

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Natalija Ferderber, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Uvedba davčnih blagajn v Sloveniji, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Andrejo Cirman

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 SIVA EKONOMIJA	2
1.1 Opredelitev pojma sive ekonomije	2
1.2 Obseg sive ekonomije	3
1.3 Boj proti sivi ekonomiji in trenutne aktivnosti	5
2 DAVČNE BLAGAJNE V SLOVENIJI	6
2.1 Uporabniki davčnih blagajn	7
2.2 Vsebina računa, izdanega z uporabo elektronske naprave za izdajo računov	8
2.3 Obveznosti zavezanca v primeru izdajanja računov z uporabo vezane knjige računov.....	9
2.4 Koncept vpeljave davčnih blagajn	10
2.5 Stroški uvedbe davčnih blagajn	11
3 DAVČNO INŠPEKCIJSKI NADZOR	13
3.1 Najpogosteje ugotovljene nepravilnosti.....	13
3.2 Predvidene kazni za kršitelje zakona	13
4 UČINKI UVEDBE DAVČNIH BLAGAJN	14
5 RAZISKAVA UČINKOVITOSTI SISTEMA DAVČNIH BLAGAJN MED PODJETJI	15
5.1 Analiza ankete.....	15
5.2 Predstavitev rezultatov ankete in ugotovitev	16
5.3 Povzetek raziskave.....	22
SKLEP	24
LITERATURA IN VIRI	26
PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Kategorizacija podzemne ekonomije.....	3
Tabela 2: Obseg sive ekonomije v 28 EU državah med letoma 2011–2015 (v % od BDP). 4	
Tabela 3: Razpon kazni glede na statusno obliko in velikost prekrška	14

KAZALO SLIK

Slika 1: Primer računa, izdanega z davčno blagajno, in obvezne sestavine.....	9
Slika 2: Poenostavljen model davčno zanesljive registrske blagajne	11
Slika 3: Ocena primernosti ukrepa uvedbe davčnih blagajn v boju proti sivi ekonomiji (v %) %).....	17
Slika 4: Način potrjevanja računov (v %)	17
Slika 5: Strošek podjetij z uvedbo davčnih blagajn (v EUR).....	18
Slika 6: Ocena težav ob uvedbi davčnih blagajn (v %).....	19
Slika 7: Povprečne ocene velikosti posameznih težav ob uvedbi davčnih blagajn.....	19
Slika 8: Pogostost jemanja računov po uvedbi davčnih blagajn (v %)	20
Slika 9: Ocene mnenj anketiranih podjetij o zmanjšanju prakse neizdajanja in storniranja računov po uvedbi davčnih blagajn (v %)	21
Slika 10: Mnenja anketiranih podjetij o obsegu neizdajanja ali storniranja računov po uvedbi davčnih blagajn	22

UVOD

V Sloveniji se vsakodnevno srečujemo s sivo ekonomijo. Njen obseg je zelo težko izmeriti, saj večina dejavnosti ni uradno evidentiranih. Država z njenim pojavom izgublja previsok delež sredstev, ki bi jih sicer lahko namenila za zagotavljanje pravic in javnih storitev državljanom. Preko inšpekcijskih nadzorov država poskuša pobrati čim več denarja in kaznovati tiste, ki zavestno prikrivajo svoje prihodke ter se namerno izogibajo plačevanju davkov. Glede na višino obsega sive ekonomije je bilo v veliki večini takšnih nadzorov še vedno premalo, zato je sprejet zakon, ki določa, da morajo imeti podjetja davčne blagajne, kar je primeren ukrep za zmanjšanje sive ekonomije v Sloveniji. Nekatera podjetja včasih ne izdajo računa za kupljeno blago ali opravljeno storitev, kar škoduje blaginji države. Problem sem zaznala tudi sama, ker sem se velikokrat srečala z nepravilnostmi pri izdajanju ali neizdajanju računov ter z delom na črno. To me je tudi motiviralo k raziskovanju učinkovitosti davčnih blagajn.

Področja raziskovanja se nanašajo na to, kako uvedba davčnih blagajn vpliva na podjetja, s kakšnimi problemi se srečujejo, kakšno je njihovo mnenje o primernosti ukrepa uvedbe davčnih blagajn v boju proti sivi ekonomiji, kako pogosto so priča davčnemu nadzoru, kolikšne stroške jim je povzročila uvedba davčnih blagajn in ali kupci obdržijo račune po odhodu iz prodajnega prostora ter preverjajo njihovo pravilnost.

Namen naloge je s pomočjo pridobljene literature predstaviti pomemben ukrep države za zmanjšanje sive ekonomije. S pomočjo empirične analize bom poskušala dokazati, da je uvedba davčnih blagajn v Sloveniji pomemben ukrep, zlasti pri zavezancih, ki poslujejo z gotovino, saj se s tem zmanjšuje število davčnih utaj, delo na črno in druge oblike sive ekonomije.

V teoretičnem delu so cilji zaključne strokovne naloge opredeliti pojem sive ekonomije in njen obseg primerjati z drugimi evropskimi državami, delovanje davčnih blagajn ter njihovo uvedbo v Sloveniji predstaviti podjetjem in potrošnikom, ter jih seznaniti z vsemi obveznostmi, ki jih kot uporabniki davčnih blagajn morajo poznati in upoštevati. V praktičnem delu so cilji na podlagi anket raziskati mnenja in odzive različnih poslovnih subjektov o primernosti ukrepa uvedbe davčnih blagajn za zmanjševanje sive ekonomije ter ugotoviti, s kakšnimi problemi in stroški so se srečevali.

V nalogi sem si zastavila naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali se podjetjem zdijo davčne blagajne primeren ukrep v boju proti sivi ekonomiji?
- Ali se kupci zavedajo pomena uvedbe davčnih blagajn in pogosteje jemljejo račune?
- Ali je uvedba davčnih blagajn povzročala probleme podjetjem?

- Ali je Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju RS) po uvedbi davčnih blagajn pri večini podjetij opravila davčno inšpekcijski nadzor?

Pri izdelavi teoretičnega dela bom uporabila strokovno in drugo literaturo, ki jo bom iskala ter zbirala s pomočjo knjig, strokovnih revij, časopisov in spleta. Zbrane podatke bom podrobno analizirala in v teoretični del vključila le bistvene točke, ki so pomembne pri razumevanju sive ekonomije ter davčnih blagajn in njihove uvedbe v Sloveniji. Na podlagi teoretičnih spoznanj bom oblikovala raziskavo, s katero bom na podlagi anket pridobila različna mnenja in ocene podjetij o uvedbi davčnih blagajn. S pomočjo spletnega orodja EnKlikAnketa bom sestavila anketni vprašalnik in ga pošiljala preko elektronske pošte ter družbenih omrežij. Težave lahko pričakujem pri podjetjih, ki se ne bodo odzvala na ankete ali pa bodo ankete nepopolno izpolnjene. Svojo glavno tezo, da so davčne blagajne pomemben ukrep v boju proti sivi ekonomiji, bom skušala dokazati s pomočjo relevantne literature kot tudi preko svojega raziskovalno-praktičnega primera. Za odgovore raziskovalnih vprašanj bom uporabila sistematično zbiranje in analizo podatkov 150 anketiranih podjetij.

1 SIVA EKONOMIJA

1.1 Opredelitev pojma sive ekonomije

V današnjem času je siva ekonomija prisotna skoraj v vseh državah sveta, ta pa prizadene proračun države kot tudi davčne zavezance. Slovenija bi lahko že pred leti imela več pobranih davkov in višji proračun, če bi sprejela pomembne ukrepe, kot so davčne blagajne, ter imela strožji nadzor nad sivo ekonomijo. Zaradi raznolikosti pojava sive ekonomije se s pojmom ukvarja kar nekaj avtorjev, saj ni točno opredeljene definicije.

Z razlago pojma sive ekonomije so se strokovnjaki začeli ukvarjati dokaj pozno, šele v 70-ih oziroma 80-ih letih. Glas (1991, str. 3) za sivo ekonomijo poudarja, da so dejavnosti neregulirane, neobdavčene in da jih uradna statistika običajno ne meri ter ne registrira.

Thomas (1992) je sivo ekonomijo razdelil na štiri sektorje: gospodinjski, neformalni, neregulirani in kriminalni (v Sedovnik, 2010, str. 10).

Schneider in Enste (2002, str. 7) razlagata sivo ekonomijo kot delitev gospodarstva na uradni sektor in podzemno ekonomijo. Uradni del vključuje javni in zasebni sektor. Tu gre za proizvodnjo in prodajo na trgu, področje je urejeno z zakoni, javno administracijo ter obdavčitvijo. V podzemno ekonomijo pa sta nadalje vključena siva ekonomija in sektor gospodinjstev. Kot sivo ekonomijo sta avtorja opredelila dejavnosti, ki imajo nelegalno proizvodnjo, saj ne izpolnjujejo predpisov in tako prikrivajo prihodke od davčnih utaj, hkrati pa so proizvodi ter storitve legalni in njihova menjava poteka na trgu.

V Tabeli 1 so predstavljene razlike med neformalnih sektorjem in sektorjem gospodinjstev ter kriminalnim in iregularnim sektorjem.

Tabela 1: Kategorizacija podzemne ekonomije

Sektor Kriterij	Sektor gospodinjstev	Neformalni sektor	Iregularni sektor	Kriminalni sektor
Proizvodnja/ distribucija	Legalna	Legalna	Nelegalna	Nelegalna
Tržne transakcije	Ne	Da	Da	Da
Output (proizvod/storitev)	Legalen	Legalen	Legalen	Nelegalen
Konvencije NIA	Samozadostna ekonomija (legalno)		Siva ekonomija (nelegalno)	
Primeri	»Sam svoj mojster«, varstvo otrok, izmenjava dobrin.	Neplačana sosedska pomoč, svetovalni centri, honorarne dejavnosti.	Prikrito delo (zaradi nespoštovanja predpisov, davčne utaje).	Trgovina z ukradenim blagom in mamili, goljufija, tihotapljenje.

Vir: F. Schneider & D. Enste, The Shadow Economy, 2002, str. 11, tabela 1.

Schneider in Enste (2000) v definiciji navajata, da siva ekonomija obsega vso blago in storitve, ki je proizvedeno legalno ter je namenoma prikrito državnim organom iz štirih razlogov (v González-Fernández & González-Velasco, 2015, str. 1050):

- da bi se izognili plačilu uradnih davkov (neposrednih in posrednih);
- da bi se izognili plačilu prispevkov za socialno varnost;
- z namenom izogibanja določenim minimalnim standardom na trgu delovne sile (npr. minimalni plači, dolžini delovnega časa, določbam o varstvu pri delu ipd.);
- da bi se izognili izpolnjevanju administrativnih postopkov, kot so razni statistični vprašalniki in podobnih oblik.

Jasno je, da je skupni imenovalec v vseh aktivnostih, ki so vključene v sivo ekonomijo, sestavljen iz skritih dejavnosti, ki niso navedene v uradnih evidencah.

1.2 Obseg sive ekonomije

Z obsegom sive ekonomije se po svetu ukvarja veliko raziskovalcev. Merjenje obsega v nekem gospodarstvu je nujno potrebno, če želimo spremljati uspešnost in učinkovitost določenih ukrepov, ki so ključni za zmanjšanje sive ekonomije. V različnih gospodarstvih nam merjenje lahko povzroči pravi izziv, ker so predvsem zaradi same kompleksnosti narave pojava podatki o obsegu sive ekonomije težko dostopni in prikriti, velikokrat celo

pomanjkljivi ali nezanesljivi. Nastav (2009, str. 58) meni, da je najprimernejši izraz ocenjevanje obsega sive ekonomije, saj je zaradi prikritosti pojava merjenje nemogoče.

Obseg sive ekonomije v Sloveniji moramo primerjati z drugimi državami sveta, da lahko trdimo, kolikšen je njen obseg. Glede na to, da uporabljajo avtorji različne metodologije merjenja sive ekonomije, prihaja pri ocenah do velikih odstopanj. Dr. Friedrich Schneider (ATKearney, 2013, str. 2) že vrsto leto opravlja študije o obsegu sive ekonomije v svetu, zato sem se odločila, da bom analizirala njegove ocene. Ker je zagotovo najprimerneje Slovenijo primerjati z državami EU, kajti gre za skupen gospodarski prostor, sem v Tabeli 2 prikazala obseg sive ekonomije v odstotkih od bruto domačega proizvoda (v nadaljevanju BDP) v letih od 2011 do 2015 za 28 evropskih držav. Po ocenah raziskave Schneiderja (2015, str. 6) se je povprečen obseg sive ekonomije v EU 28 leta 2015 v primerjavi z letom 2011 zmanjšal za 1,3 % BDP. V Sloveniji je obseg sive ekonomije leta 2015 znašal 23,3 %, kar predstavlja okrog 8,5 milijard evrov (v nadaljevanju EUR) in se največkrat pojavlja kot dopolnilna dejavnost ter dodatni zaslužek v registrirani dejavnosti. V letih od 2011 do 2015 je obseg sive ekonomije v Sloveniji upadal z izjemo leta 2014, ko je narastel za 0,4 % BDP. Če za leto 2015 primerjam obseg sive ekonomije Slovenije s povprečnim obsegom v EU 28, ugotovljam, da je povprečen obseg v EU 28 za 5 odstotnih točk BDP nižji. Kljub temu pa ima še nekaj držav EU (Bolgarija, Hrvaška, Estonija, Latvija, Litva, Malta in Ciper) višji odstotek od Slovenije. Glede na podatke lahko sklepam, da imajo nekatere države Srednje in Vzhodne Evrope višji delež sive ekonomije. Razlog za to bi lahko bil, da so se te države osredotočale na pomanjkljiv zakonodajni okvir in da je povpraševanje na trgu večinoma presegalo nadzorovano ponudbo blaga. Povišan delež sive ekonomije je prav tako pogostejši v manj razvitih državah kot v razvitih.

Tabela 2: Obseg sive ekonomije v 28 državah EU med letoma 2011–2015 (v % od BDP)

Država/Leto	2011	2012	2013	2014	2015
Avstrija	7,9	7,6	7,5	7,8	8,2
Belgija	17,1	16,8	16,4	16,1	16,2
Bolgarija	32,3	31,9	31,2	31,0	30,6
Hrvaška	29,5	29,0	28,4	28,0	27,7
Češka	16,4	16,0	15,5	15,3	15,1
Danska	13,8	13,4	13,0	12,8	12,0
Estonija	28,6	28,2	27,6	27,1	26,2
Finska	13,7	13,3	13,0	12,9	12,4
Francija	11,0	10,8	9,9	10,8	12,3
Nemčija	13,2	12,9	12,4	12,2	12,2
Grčija	24,3	24,0	23,6	23,3	22,4

se nadaljuje

Tabela 2: Obseg sive ekonomije v 28 državah EU med letoma 2011–2015 (v % od BDP)
(nad.)

Država/Leto	2011	2012	2013	2014	2015
Madžarska	22,8	22,5	22,1	21,6	21,9
Irska	12,8	12,7	12,2	11,8	11,3
Italija	21,2	21,6	21,1	20,8	20,6
Latvija	26,5	26,1	25,5	24,7	23,6
Litva	29,0	28,5	28,0	27,1	25,8
Luksemburg	8,2	8,2	8,0	8,1	8,3
Malta	25,8	25,3	24,3	24,0	24,3
Nizozemska	9,8	9,5	9,1	9,2	9,0
Poljska	25,0	24,4	23,8	23,5	23,3
Portugalska	19,4	19,4	19,0	18,7	17,6
Romunija	29,6	29,1	28,4	28,1	28,0
Slovenija	24,1	23,6	23,1	23,5	23,3
Ciper	26,0	25,6	25,2	25,7	24,8
Španija	19,2	19,2	18,6	18,5	18,2
Slovaška	16,0	15,5	15,0	14,6	14,1
Švedska	14,7	14,3	13,9	13,6	13,2
Velika Britanija	10,5	10,1	9,7	9,6	9,4
Povprečje EU 28	19,6	19,3	18,8	18,6	18,3

Vir: F. Schneider, *Size and Development of the Shadow Economy of 31 European and 5 other OECD Countries from 2003 to 2015: Different Developments*, 2015, str. 6, tabela 2.

1.3 Boj proti sivi ekonomiji in trenutne aktivnosti

Pojav sive ekonomije ima številne negativne posledice na gospodarstvo in s tem na proračunsko politiko držav. Ker je pojav v svetu nezaželen in najbolj prizadene države, ga te skušajo zakonsko omejiti. Zato je nujno potrebno, da države pravočasno sprejmejo pravilne ukrepe, ki pripomorejo k zmanjševanju sive ekonomije. Siva ekonomija ni le ekonomski, temveč tudi družbeni problem. Z njenim obsegom posredno izgubljam vsi državljani, saj je posledično manj denarja za dobrine (šolstvo, zdravstvo, okolje, socialno varnost in druge), ki jih zagotavlja država. Vlada RS je 4. decembra 2014 sprejela dokument *Obvladovanje sive ekonomije*, v katerem je po pregledu ukrepov nekaterih drugih držav podala predloge ukrepov po posameznih sektorskih politikah in predloge horizontalnih ukrepov. Začela je z izvedbo kampanje 'Vklupi razum – zahtevaj račun!', katere namen je ozaveščanje javnosti o negativnih posledicah sive ekonomije. S to kampanjo želi krepiti zavedanje javnosti, da so različne pojavne oblike sive ekonomije družbeno nesprejemljive,

ker zaradi njih dolgoročno izgublamo vsi, tako posamezniki kot celotna družba (O kampanji, 2016). Javnost spodbujajo k jemanju računov, saj lahko na ta način preko mobilne aplikacije »Preveri račun«, odprtega portala e-Davki ali po pošti pošiljajo račune in tako sodelujejo v nagradni igri, ki se izvaja štirikrat letno.

Ukrepe, ki zmanjšujejo sivo ekonomijo, razdelimo na (Ukrepi, 2016):

- Preventivno delovanje: ozaveščanje javnosti, predstavitev dejavnikov tveganja, izobraževanje davčnih zavezancev, horizontalno spremljanje, pregledna in enostavna zakonodaja itd.
- Ukrepe proti davčnim utajam: pravilna in pravočasna poravnava davčnih obveznosti zavezancev, tako se v partnerskem odnosu s finančno upravo dobijo jasne smernice in navodila pravilnega poslovanja.
- Stroge ukrepe: za zavezance, ki namerno kršijo davčne predpise, saj s tem zmanjšujejo zaupanje v pravično in pravno državo.
- Odločno ukrepanje proti največjim utajevalcem davkov: sistemska korupcija in pranje denarja.
- Učinkovito medresorsko sodelovanje: odvzem nezakonito pridobljenega premoženja ali možnost pravočasne zamrznitve obdavčitve.

V večini držav, med katere sodi tudi Slovenija, se opaža, da je za zmanjševanje sive ekonomije izredno pomembno, da vsi pristojni organi delujejo usklajeno. Eden od ključnih horizontalnih ukrepov je vsekakor uvedba davčnih blagajn. Tako je bil sredi leta 2015 sprejet Zakon o davčnem potrjevanju računov (v nadaljevanju ZDavPR), s katerim bo Finančna uprava RS (v nadaljevanju FURS) med drugim lahko nadzirala izdajanje in storniranje računov ter delo in zaposlovanje na črno (Davčne blagajne in vezane knjige računov, 2016). Sistem uvedbe davčnih blagajn v Sloveniji bom podrobneje predstavila in analizirala v naslednjem poglavju.

2 DAVČNE BLAGAJNE V SLOVENIJI

Sistem davčnih blagajn je uvedel Zakon o davčnem potrjevanju računov, ki je vstopil v veljavo 2. januarja 2016. Uvedba davčnih blagajn je poslovnim subjektom prinesla veliko sprememb, saj mora biti po novem vsak gotovinski račun poslan v potrjevanje na FURS. Davčna blagajna je torej blagajna, ki je prek elektronske povezave neposredno povezana s finančno upravo. Ob potrditvi računa se blagajna poveže z informacijskim sistemom FURS, ta pa potem računu dodeli enkratno identifikacijsko številko (EOR), ki se izpiše na računu (Grapulin, 2015). Od navadnih registrskih blagajn se davčne razlikujejo po tem, da onemogočajo kasnejše prirejanje prometa vseh poslovnih subjektov in na ta način dodatno zaščitijo podatke. S tem se povečuje preglednost vseh, ki poslujejo z gotovino, saj imajo namreč posebno spominsko oziroma nadzorno enoto, ki se imenuje fiskalna kontrolna

naprava, v katero uporabniki ne morejo posegati. Vsi izdani računi se zapišejo v to nadzorno enoto in uporabniku onemogočajo brisanje računov, kar finančni upravi omogoča nadzor (Weiss, Smrekar, & Ugovšek, 2011).

Cilj uvedbe davčnih blagajn je implementacija sistema, s katerim bo vzpostavljeno zanesljivo in pregledno beleženje gotovinskega prometa vseh davčnih zavezancev. Tako bi se povečali prihodki proračuna, še posebej na področju davka na dodano vrednost. Sistem omogoča učinkovitejši nadzor nad uresničevanjem temeljnih ciljev, kot so zmanjšanje obsega sive ekonomije, povečanje javnofinančnih prihodkov, preprečevanje davčnih utaj in goljufij, večja zaščita potrošnikov, učinkovitejši nadzor nad gotovinskim poslovanjem, enakopravnejši pogoji poslovanja ter izboljšanje upravljanja s človeškimi viri (Ministrstvo za finance, 2015, str. 2). V letošnjem proračunu je vlada predvidela, da bo z uvedbo davčnih blagajn pobranih dodatnih 75 milijonov EUR davkov (Slovenske novice, 2016).

2.1 Uporabniki davčnih blagajn

Za obvezno uporabo davčnih blagajn morajo zavezanci izpolnjevati tri pogoje: voditi morajo poslovne knjige in evidence, za dobavo blaga ali storitev morajo izdati račun, dobavljeno blago ali storitev pa sta plačana z gotovino (Setnikar, 2015). Gotovina vključuje vsako plačilo, ki se v celoti ali delno poravna z denarjem (bankovci in kovanci), s plačilno ali kreditno kartico, z Moneto, s poštno nakaznico, s plačilom po povzetju (preko pošte ter kurirjev), s čeki, z boni ali kuponi in z bitcoini (Velikonja, 2015). Obstaja tudi nekaj izjem glede na posebnosti poslovanja v določenih dejavnostih, ki so navedene v ZDavPR.

Obveznost izdajanja računov se ne nanaša na kmete, ki prodajajo kmetijske izdelke iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti (Grapulin, 2015). Prav tako so izvzete pravne ali fizične osebe, ki prodajajo vozovnice v potniškem prometu (avtobus, vlak itd.), vrednotnice, znamke in obrazce v poštnem prometu, blago ali storitve s pomočjo prodajnih avtomatov, prodaja kartic s kodo za polnjenje predplačniških sistemov mobilnih operaterjev iz bankomatov, GSM-omrežja ter internet, plačila, ki se sprejmejo za udeležbo na igrah na srečo (Weiss, et. al., 2011).

Dne 3. junija 2016 so bile iz obveznosti izdajanja računov izvzete nepridobitne organizacije in drugi davčni zavezanci, kot so društva, ob pogojih, da njihov cilj ni doseganje dobička in jih v večini vodijo prostovoljci ter zaračunavajo cene, ki jih določijo pristojni organi. Prav tako v tekočem koledarskem letu ne smejo preseči zneska 5.000 EUR obdavčenih in oproščenih dobav. Po DDV-zakonodaji velja izjema od obveznosti izdajanja računov samo za dobave, opravljene končnemu potrošniku, medtem ko je za dobave davčnemu zavezancu vedno potrebno izdati račun (Finančna uprava RS, 2016b, str. 1–2). Za izdajanje računov iz naslova osebnega dopolnilnega dela zavezancem ni potrebno izdajati računov iz vezane

knjige, še naprej bodo lahko uporabljali račune iz paragonskih blokov brez oznake finančne uprave (Grahek, 2015).

V 4. in 5. členu Zakona o davčnem potrjevanju (Ur. l. RS, št. 57/2015; v nadaljevanju ZDavPR) so opredeljene naslednje obveznosti, ki jih morajo upoštevati davčni zavezanci:

- vsak račun morajo izdati z elektronsko napravo, ki omogoča elektronsko podpisovanje podatkov o računu in povezavo za izmenjavo podatkov z davčnim organom;
- uporabljati namensko digitalno potrdilo, ki je s strani ministrstva izdano brezplačno;
- potrditi račun pri davčnem organu in izdati račun z enkratno identifikacijsko oznako računa;
- sporočiti morajo podatke, v katerih poslovnih prostorih izdajajo račune, in sicer pred njihovo izdajo;
- določiti oznake vseh oseb, ki bodo poslovale z gotovino (oznaka in davčna številka osebe);
- imeti obvestilo o obveznem izstavljanju računov in obveznem prejemanju računov za kupce, predpisana velikost obvestila je v merah 148 x 210 mm – format A5 (v Prilogi 1 je predstavljen primer takšnega obvestila);
- imeti vsaj en izvod potrjene vezane knjige računov v primeru izpada elektrike ali internetne povezave.

2.2 Vsebina računa, izdanega z uporabo elektronske naprave za izdajo računov

Poleg dosedanjih podatkov na računu morajo po novem izdani računi, ki jih zavezanci izdajo kupcem, vsebovati še naslednje sestavine (Finančna uprava RS, 2015b, str. 14):

- čas izdaje računa (uro in minute),
- oznako fizične osebe, ki izda račun z uporabo elektronske naprave za izdajo računov;
- enkratno identifikacijsko oznako računa – EOR in
- zaščitno oznako izdajatelja računa – ZOI.

EOR je unikatna oznaka, ki se programsko ustvarja v informacijskem sistemu FURS in je potrdilo, da je bil izdani račun prijavljen davčnemu organu. Sestavljena je iz 32 znakov. Posamezni znaki so številke od 0 do 9 in male črke a–f. Znaki so navedeni v petih skupinah, ki so ločene z vezajem, v obliki zapisa 8-4-4-4-12 (Finančna uprava RS, 2015b, str. 9).

ZOI je unikatna oznaka, s katero je izdani račun povezan z zavezancem za izvajanje postopka potrjevanja računov, in je podatek za ugotavljanje pristnosti izvora računa. Po posebnem algoritmu je izračunana iz podatkov na računu in namenskega digitalnega potrdila

za davčne blagajne. Sestavljena je iz 32 znakov (posamezni znaki so številke 0–9 in male črke a–f). Na računu je navedena v besedilni obliki in v obliki ene od kod: QR-kode, kode PDF 417 ali več črtnih kod tipa Code 128 (Finančna uprava RS, 2015b, str. 9).

ZDavPR (Ur. l. RS, št. 57/2015) v 5. členu navaja, da je za namene postopka potrjevanja in izdaje računa pomembna sestava številke računa. Sestavljena mora biti iz treh delov, in sicer iz oznake poslovnega prostora zavezanca, oznake elektronske naprave za izdajo računov ter zaporedne številke računa. Slika 1 prikazuje primer davčno potrjenega računa in njegove obvezne sestavine.

Slika 1: Primer računa, izdanega z davčno blagajno, in obvezne sestavine

Podjetje xyz
Davčna ulica 10
1000 Ljubljana
ID za DDV: SI87654321

sestavljena številka računa po predpisu → **RAČUN št.: TRG1-BLAG2-465**

Ljubljana, 2. 1. 2016 Ura:15:03 ← točen čas izdaje računa


Naziv	Cena	Količina	Znesek
OMARA	3.758,75 EUR	1	3.758,75 EUR
PRT	10,00 EUR	2	20,00 EUR
KOZAREC	5,00 EUR	1	5,00 EUR
VAZA	15,00 EUR	1	15,00 EUR
SKUPAJ			3.798,75 EUR

DDV % Osnova Znesek DDV
22% 3.113,73 EUR 685,02 EUR

ZA PLAČILO (EUR): 3.798,75

EOR - enkratna identifikacijska oznaka → Račun izdal: **PRODAJALEC1** ← oznaka zaposlenega - fizične osebe, ki je izdala račun

EOR: 6df0cb16-944b-4021-bd11-958f8900b762
ZOI: d1ed963bf41db325bcbc7aa482613150

ZOI - zaščitna oznaka izdajatelja → 

Vir: Izgled računa, izdanega preko davčne blagajne, 2016.

2.3 Obveznosti zavezanca v primeru izdajanja računov z uporabo vezane knjige računov

Vežano knjigo računov morajo uporabljati vsi zavezanci za davek, ki vodijo poslovne knjige in evidence, katerim kupci plačujejo v gotovini ter nimajo ustrezne elektronske naprave za izdajo računov. Uporabiti jo morajo tudi vsi zavezanci za davek, ko izdaja računov z uporabo elektronske naprave ni mogoča zaradi izpada električne energije in okvare računalniškega programa oziroma elektronske naprave. Vsak zavezanec se lahko sam odloči, na kakšen način bo izdajal gotovinske račune, ali bo to s pomočjo elektronske naprave ali pa z uporabo

vezane knjige računov. Račun iz vezane knjige računov je potrebno izdati le v primeru izdaje računov, ki so delno ali v celoti plačani z gotovino (Grahek, 2015).

Vezana knjiga računov je sestavljena iz platnic in knjižnega bloka v velikosti 210 x 148 mm in vsebuje 3 x 50 samokopirnih listov (oziroma 50 setov obrazcev računov). Vsak obrazec računa ima v desnem spodnjem kotu knjižnega bloka odtisnjeno enkratno serijsko številko. Ta številka nam pove identifikacijo oznake izdajatelja in zaporedno številko vezane knjige računov (Grahek, 2015). Vse podatke in morebitne kasnejše spremembe mora zavezanec v vezani knjigi hraniti 10 let od izdaje zadnjega računa. Pred prvo izdajo računov jo morajo potrditi pri davčnem organu preko portala eDavki. Uporaba vezane knjige računov je mogoča od 2. januarja 2016 do 31. decembra 2017. Po tem datumu bo možno izdajati račune le še z uporabo elektronske naprave za izdajanje računov (Finančna uprava RS, 2015c, str. 22).

Podatke o posameznem računu, izdanem iz vezane knjige računov, mora zavezanec pošiljati davčnemu organu preko elektronske povezave (aplikacija MINI blagajna, ki je na spletni strani FURS) najkasneje v desetih delovnih dneh od dneva izdaje računa. Prav tako mora poslati podatke o poslovnem prostoru, in sicer pred prvim pošiljanjem podatkov o računu (Finančna uprava RS, 2015c, str. 23).

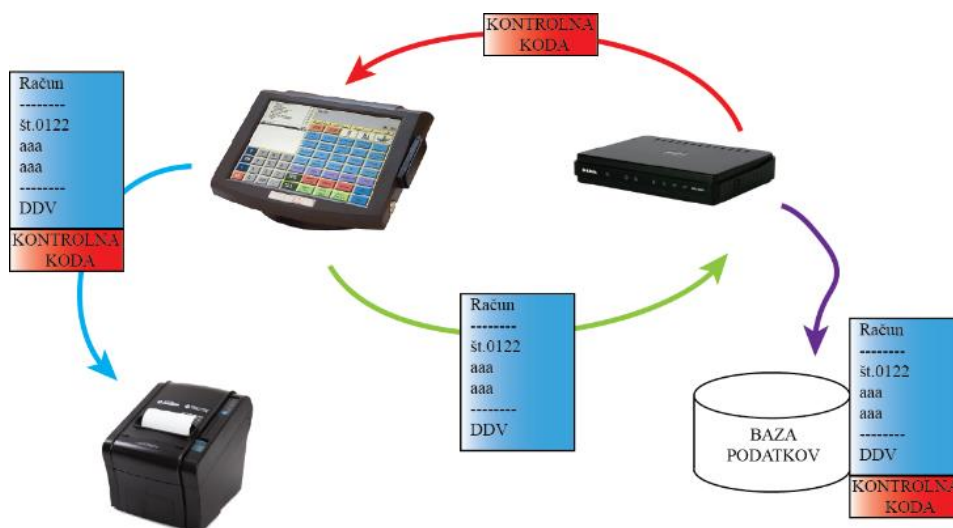
2.4 Koncept vpeljave davčnih blagajn

Z vpeljavo davčnih blagajn mora biti zagotovljena informacijska podprta rešitev na strani zavezancev za davek, kot tudi na strani FURS-a. Informacijska rešitev izpolnjuje pogoje sprotnega beleženja in varnega shranjevanja transakcij blagajniškega poslovanja na zunanjih kontrolnih modulih registrske blagajne, na tako imenovanih kontrolnih enotah. Te so nameščene na način, ki onemogoča odstranitev brez vidne mehanske poškodbe. Ustrezna programska oprema, ki zagotavlja varno shranjevanje transakcij registrske blagajne, se pridobi, ko davčni zavezanci izvedejo prvo registracijo, ki se opravi v okviru spletnih storitev elektronskega poslovanja finančne uprave. Seznam ustrezne strojne opreme, ki je sestavljena iz registrske blagajne in kontrolne enote, je zagotovljen z listino o ustreznih blagajniških napravah po proizvajalcih ter tipih registrskih blagajn. Za potrebe davčnega nadzora je z vpeljavo davčnih blagajn zagotovljen vpogled v transakcije na lokaciji davčnega zavezanca, na terenu in prav tako je tudi možnost posredovanja shranjenih podatkov iz kontrolne enote na centralno mesto FURS-a. Preko internetnega omrežja ali preko ponudnikov brezžične telefonije in storitev GPRS, UMTS se izvede prenos podatkov. V primeru internetnega omrežja mora kontrolna enota vsebovati mrežni vmesnik Ethernet RJ-45, zagotovljen mora biti tudi dostop do internetnih storitev. V drugem primeru mora kontrolna enota vsebovati SIM-kartico, modem in naročniško razmerje z enim od ponudnikov brezžične telefonije (Ministrstvo za finance, 2010, str. 14–15).

V okvir podatkovne baze se namestijo, dekriptirajo in uredijo zbrani podatki vseh kontrolnih enot. Izdelajo se orodja za filtriranje, pregledovanje, analiziranje in povezovanje podatkov o transakcijah z evidencami finančne uprave. Podatki se povežejo z evidencami, kot so: register davčnih zavezancev, evidenca predlaganih obračunov DDV – DDV-0, obračuni, ki jih zavezanci predlagajo na letnem nivoju (Ministrstvo za finance, 2010, str. 15).

Opisana rešitev zagotavlja izključitev goljufij, ki se odvijajo skozi registrsko blagajno, na kateri je nameščena kontrolna enota. Preko kontrolne enote je nadzorovan ves promet, ki se odvija preko programskih rešitev za preverjanje ali nadziranje delavcev, ki delajo z registrskimi blagajnami, in tudi celotno blagajniško poslovanje. Promet, ki se ne odvija preko davčno zanesljive blagajne, ni registriran in se najverjetneje odvija na dva načina: mimo vseh blagajn – neregistriran promet ali preko lažnih oziroma prirejenih blagajn (Ministrstvo za finance, 2010, str. 15). Na zelo poenostavljen način zgoraj opisano informacijsko rešitev predstavlja Slika 2.

Slika 2: Poenostavljen model davčno zanesljive registrske blagajne



Povzeto in prirejeno po Ministrstvo za finance, Poročilo Medresorske delovne skupine za pripravo ukrepov za preprečevanje davčnih utaj pri gotovinskem poslovanju, 2010, str. 15.

2.5 Stroški uvedbe davčnih blagajn

Iz zgornjega koncepta informacijske rešitve davčno zanesljivih blagajn je razvidno, da je nujno potrebna elektronska oprema za shranjevanje in beleženje transakcij, programska oprema za elektronsko registracijo kontrolnih enot, storitve prenosa podatkov od kontrolne enote do centralne lokacije FURS in programska oprema za zagotavljanje sprotnega analiziranja blagajniških transakcij z evidencami finančne uprave blagajn (Ministrstvo za finance, 2010, str. 16). FURS je ocenil, da je v Sloveniji okoli 80.000 davčnih zavezancev,

ki potrebujejo davčne blagajne. Strošek vključitve v sistem davčnih blagajn je različen, in sicer od 0 do približno 300 EUR. Pričakovani stroški za vstop v sistem davčnih blagajn po različnih skupinah zavezancev (Ministrstvo za finance, 2015, str. 7–8):

- Zavezanci, ki izdajajo račune že z uporabo računalniških registrskih blagajn (osebni računalniki, prenosni računalniki, POS-blagajne, tablični računalniki ali pametni telefoni z možnostjo dostopa do interneta). Obstoječe programe za blagajniško poslovanje so morali ti zavezanci nadgraditi s funkcionalnostjo izmenjave podatkov s FURS. Ker večina vzdrževalnih pogodb, ki jih imajo sklenjene z različnimi ponudniki, vključuje tudi dopolnitve programa zaradi prilagoditve le-tega zakonskim spremembam, jim dopolnitev blagajniškega programa ne povzroča dodatnih stroškov in jim tudi ni potrebno zamenjati obstoječih elektronskih naprav.
- Zavezanci, ki za izdajo računov še ne uporabljajo računalniških registrskih blagajn. Ti zavezanci morajo v podjetje vpeljati računalniške registrske blagajne, kot so tablični ali osebni računalnik z dostopom do interneta in ustrezen blagajniški program. Strošek vstopa v sistem teh zavezancev je približno 200–300 EUR oziroma mesečna naročnina paketa znaša približno 20 EUR (v paket je vključena elektronska naprava s tiskalnikom, program za blagajniško poslovanje in možnost dostopa do interneta).
- Zavezanci, ki pri izdaji računov trenutno uporabljajo elektronske registrske blagajne ali stare osebne računalnike, ki nimajo možnosti dostopa do interneta. V tem primeru morajo elektronske registrske blagajne zamenjati z računalniškimi registrskimi blagajnami. Ti zavezanci morajo tako odšteti 200–300 EUR za vstop v nov sistem.

Vsi zgoraj naštetih zavezanci morajo imeti zagotovljen tudi dostop do interneta. Stroški dostopa so različni, odvisni od ponudnika storitev (od 3 EUR naprej).

Z uvedbo informacijske podpore za delovanje davčnih blagajn je imel FURS do sredine marca za 1,7 milijona EUR stroškov, predvideno je, da bo imel še dodatnih 80.000 EUR stroškov. Za izplačilo nagrad v nagradni igri Vklopi razum, zahtevaj račun je predvidenih 124.000 EUR stroškov, stroški Urada vlade za komuniciranje za izvedbo in predvajanje žrebanja nagradne igre ter oglaševanje pa so ocenjeni na 125.000 EUR (Slovenske novice, 2016). Stroški finančne uprave se torej gibljejo v okviru ocenjene višine, ki znaša v akcijskem načrtu za uvedbo davčnih blagajn v Sloveniji okrog 2 mio EUR. Ta ocena stroškov vključuje izgradnjo informacijskega sistema FURS za verifikacijo in hranjenje podatkov o poslovnih prostorih ter izdanih računih zavezancev za davek in analitični sistem za potrebe ugotavljanja odstopanj med podatki o izdanih računih in evidenc FURS ali drugih podatkih blagajniških transakcij (Ministrstvo za finance, 2015, str. 8).

3 DAVČNO INŠPEKCIJSKI NADZOR

3.1 Najpogosteje ugotovljene nepravilnosti

Nadzorniki finančne uprave so s 1. februarjem 2016 začeli s strožjim nadzorom vseh davčnih zavezancev. Na podlagi nadzorov, ki so jih opravili, so ugotovili kar nekaj nepravilnosti, in sicer (Grapulin, 2016):

- uporaba dvojnih blagajn, ki omogočajo izdajanje davčno potrjenih ali nepotrjenih računov;
- neujemanje podatkov iz računov, izdanih potrošniku, s tistimi, ki jih davčna blagajna posreduje informacijskemu sistemu FURS;
- izdajanje računov z enako ZOI-številko,
- davčno nepotrjeni računi (izdani ob prekinitvi povezave), ki niso potrjeni v zakonskem roku dveh oziroma desetih dneh od izdaje računa;
- manjkajoče oznake blagajnika,
- na vidnem mestu nimajo obvestil o obveznosti izdaje računov;
- zavezanci, ki nimajo sprejetih ustreznih internih aktov, ali pa navedbe v internih aktih niso skladne z dejanskim stanjem;
- številke računov so nepravilno sestavljene;
- na računih nimajo berljivih črtnih oziroma QR-kod;
- izdajajo račune, kjer nista navedena datum in čas izdaje, ali pa so pomanjkljivi.

V zvezi z uporabo računov iz vezane knjige računov ugotavljajo, da (Grapulin, 2016):

- jih predhodno ne potrdijo pri finančni upravi;
- računi niso potrjeni v roku 10 dni od dneva izdaje računa;
- zavezanci izdajajo račune iz tiskovin, ki niso vezana knjiga računov (uporabljajo stare paragonske bloke).

3.2 Predvidene kazni za kršitelje zakona

Kazni za prekrške pri neupoštevanju zakonskih pravil izdajata nadzorna organa Finančni urad RS in Tržni inšpektorat RS. Višina kazni je odvisna od statusne oblike subjekta in glede na velikost prekrška. Razpon kazni se tako giblje od 1.500 EUR pa do 150.000 EUR. Kazni za odgovorne osebe pa se gibljejo od 800 EUR do 20.000 EUR (Velikonja, 2015). V Tabeli 3 je prikazan razpon kazni glede na statusno obliko subjekta in glede na velikost prekrška.

Tabela 3: Razpon kazni glede na statusno obliko in velikost prekrška

Kršitelji	Davčni prekrški	Hujši davčni prekrški	Posebej hudi davčni prekrški
srednje ali velike PO (po ZGD-1)	5.000–75.000	10.000–125.000	do 150.000
ostale PO	2.000–50.000	4.000–75.000	do 100.000
SP oz. FOD	1.500–25.000	3.000–50.000	do 75.000
za odgovorne osebe	800–5.000	1.200–10.000	do 20.000

Vir: Finančna uprava RS, *Davčne blagajne, splošno, nadzor in prekrški, 2015c, str. 29, tabela 3.*

Z globo v višini 40 EUR se lahko kaznuje tudi kupce blaga oziroma prejemnike storitev, ki ne vzamejo računa in ga ne zadržijo neposredno po odhodu iz poslovnega prostora ter ga na zahtevo ne predložijo pooblaščenim osebam davčnega ali tržnega organa (Velikonja, 2015).

4 UČINKI UVEDBE DAVČNIH BLAGAJN

Rezultati učinka uvedbe davčnih blagajn, ki jih je pripravil FURS, kažejo, da ima uvedba davčnih blagajn pozitivne učinke. Pozitivni učinki izhajajo predvsem iz povečanja prijavljenega prometa (dobave blaga in storitev), povečanja vplačil DDV kot tudi iz večjega števila prijavljenih fizičnih oseb v zavarovanje (Finančna uprava RS, 2016a, str. 1).

Podatki plačilnega prometa za vse davčne zavezance v obdobju od februarja do aprila 2016 v primerjavi z enakim obdobjem predhodnega leta (Finančna uprava RS, 2016a, str. 1):

- **vplačil DDV** je bilo več za 33,6 milijonov EUR oziroma za 4,6 %;
- **prispevki in dohodnina** so se povečali za 89,3 milijonov EUR oziroma za 5,8 %.

Ocenjeni učinki na osnovi podatkov (samo uporabniki davčnih blagajn) po obračunih in na podlagi podatkov iz sistema davčnih blagajn za obračune, ki so bili oddani od januarja do marca 2016, v primerjavi z enakim obdobjem predhodnega leta (Finančna uprava RS, 2016a, str. 1):

- **neto vplačil DDV** je bilo več za 13,7 milijonov EUR oziroma za 4,9 %;*
- **prispevki in dohodnina** (blagajnikov) so se povečali za 4,8 milijonov EUR;*
- **neto vplačila DDV** po obračunih (velja za gostinstvo) povečana za 1,8 milijonov EUR oziroma za 18,5 %;*
- **novih prijav** v zavarovanje je bilo 22.705 fizičnih oseb;

* Naveden učinek je predstavljen tako, da je zmanjšan za stopnjo nominalne gospodarske rasti v RS Sloveniji v prvem četrtletju 2016.

- **dobave (promet)** po obračunih povečane za 293,3 milijonov EUR oziroma za 5,7 %;
- **novih prijav v zavarovanje (blagajniki)** je bilo 9.808 fizičnih oseb.

Na osnovi predstavljenih učinkov FURS sklepajo, da so se z uvedbo davčnih blagajn povečala plačila v javnofinančnih prihodkih na postavki DDV, izkazane so bile višje dobave blaga in storitev ter obračunan DDV pri zavezancih, ki poslujejo gotovinsko. Pozitivne učinke pripisujejo tudi povečanju prijav v zavarovanje za socialno varnost, saj FURS lahko s pomočjo davčnih blagajn nadzira tudi delo in zaposlovanje na črno. Do konca maja 2016 je 54.729 davčnih zavezancev že prevzelo 73.680 digitalnih potrdil za uporabo davčnega potrjevanja računov. Preko davčnih blagajn je račune davčno potrdilo 47.271 zavezancev, kar pomeni, da se zavezanci še vedno vključujejo v sistem. Davčno potrjenih je bilo 386 milijonov računov. V proračunu vlade RS za leto 2016 je predvidenih 75,0 milijonov EUR dodatnih prihodkov iz naslova učinkov uvedbe davčnih blagajn (Finančna uprava RS, 2016a, str. 1–2).

5 RAZISKAVA UČINKOVITOSTI SISTEMA DAVČNIH BLAGAJN MED PODJETJI

5.1 Analiza ankete

Spoznanja in ugotovitve o uvedbi davčnih blagajn v Sloveniji, ki sem jih predstavila v teoretičnem delu, bom sedaj nadgradila z raziskavo. Odločila sem se, da bom v raziskavo vključila različna podjetja, ki poslujejo večinoma z gotovino. S pomočjo raziskave želim ugotoviti učinkovitost sistema uvedbe davčnih blagajn. Glavni cilj ankete je bil spoznati mnenja različnih poslovnih subjektov o primernosti ukrepa v boju proti zmanjšanju sive ekonomije. Glavna raziskovalna vprašanja, ki sem si jih zastavila, so:

- Ali se podjetjem zdijo davčne blagajne primeren ukrep v boju proti sivi ekonomiji?
- Ali se kupci zavedajo pomena uvedbe davčnih blagajn in pogosteje jemljejo račune?
- Ali je uvedba davčnih blagajn povzročala težave podjetjem?
- Ali je Finančna uprava RS po uvedbi davčnih blagajn pri večini podjetij opravila davčno inšpekcijski nadzor?

Raziskavo sem opravila s pomočjo metode anketiranja, s katero sem zajela dovolj velik vzorec podjetij za nadaljnjo analizo. Pripravila sem anonimno anketo, ki sem jo poslala priložnostno izbranim podjetjem v Sloveniji. Anketa je potekala preko spletne strani EnKlikAnketa, in sicer od 6. junija 2016 do 27. junija 2016. Podjetjem sem preko elektronske pošte in družbenega omrežja Facebook pošiljala povezavo, s katero so dostopali do ankete. Preko spletnih strani različnih podjetij sem iskala elektronske naslove in sem si tako sama ustvarila bazo elektronskih naslovov. Nekaj anket sem opravila tudi osebno, s

pomočjo tabličnega računalnika sem hodila po podjetjih in jih prosila za izpolnitev ankete. Težavo sem imela pri neodzivnosti in neizpolnjevanju, saj je bilo od 450 poslanih anketnih vprašalnikov rešenih le 252, dejansko veljavnih pa samo 150. Tako sem dobila vzorec za analizo rezultatov ankete, ki je vključeval 150 podjetij. Ostalih podjetij nisem mogla vključiti v vzorec, saj so bile ankete le delno izpolnjene ali prazne v celoti.

Anketni vprašalnik je vseboval 11 vprašanj zaprtega tipa. Analizo ankete sem naredila s pomočjo statističnih orodij, ki jih ponuja spletna stran www.lka.si. Predhodno postavljena raziskovalna vprašanja sem testirala na podlagi odgovorov strukturiranih vprašanj, ki sem jih statistično obdelala.

Splošni opis vzorca je bil sestavljen iz 150 anketiranih podjetij, ki so imela različno pravno-organizacijsko obliko. Največ anketiranih podjetij, in sicer 66,7 %, je bilo družb z omejeno odgovornostjo, medtem ko je bilo 28,7 % samostojnih podjetnikov ter le 7 % delniških družb. Prav tako sem v vzorec vključila velikost anketiranih podjetij. To sem izvedla s številom zaposlenih v anketiranih podjetjih, kjer ima največ podjetij od 1 do 5 zaposlenih (44,0 % anketiranih podjetij), 10,0 % vprašanih podjetij ima nič zaposlenih. Od 6 do 10 zaposlenih ima 12,7 % anketiranih podjetij, 19,3 % podjetij ima 11 do 25 zaposlenih. Podjetja z več zaposlenimi so bila zastopana v malo manjšem obsegu. Več kot 200 zaposlenih ima samo eno anketirano podjetje, kar znaša 0,7 %. Od 51 do 200 zaposlenih ima 12 podjetij, kar znaša 8 % vseh anketiranih podjetij.

5.2 Predstavitev rezultatov ankete in ugotovitev

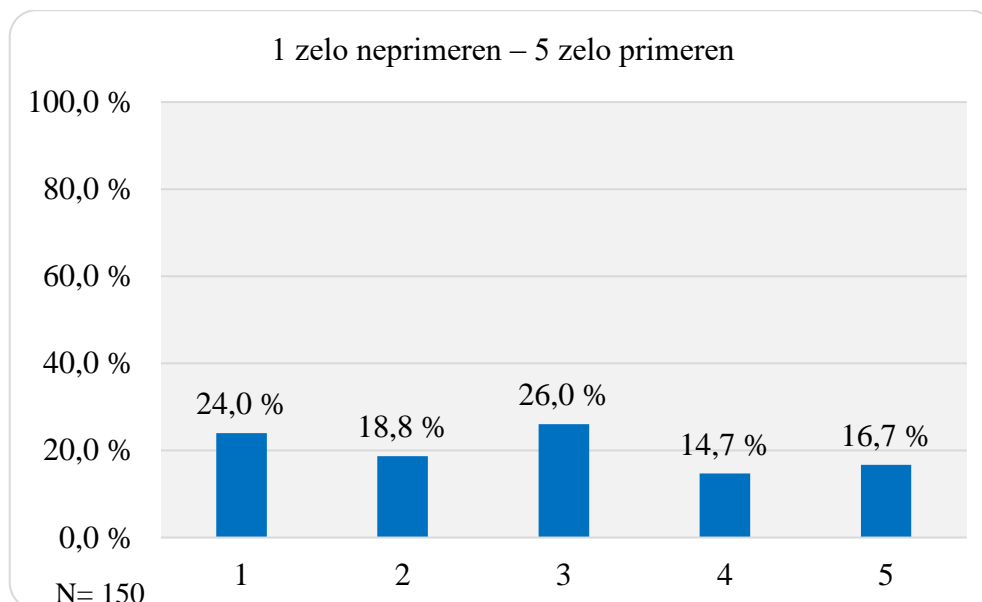
V nadaljevanju navajam vprašanja, ki so bila statistično obdelana. Pri vsakem vprašanju sem prišla do različnih ugotovitev, ki sem jih prikazala s posameznimi slikami in ustreznimi razlagami.

Podjetja, ki so sodelovala v anketi, so morala oceniti trditev, da je uvedba davčnih blagajn primeren ukrep v boju proti sivi ekonomiji z oceno od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni zelo neprimeren in 5 zelo primeren. Ocene trditve so zbrane v Sliki 3.

Iz podatkov je razvidno, da anketirana podjetja ocenjujejo ukrep uvedbe davčnih blagajn v boju proti sivi ekonomiji kot bolj neprimeren kot primeren. Med neopredeljenimi je bilo največ podjetij, in sicer 39, kar znaša 26 %. Ta se niso mogla odločiti, ali se jim zdi ukrep neprimeren oziroma primeren. Kot zelo neprimeren ukrep je ocenilo 36 anketiranih podjetij oziroma 24 %. Za oceno 5, ki pomeni zelo primeren ukrep, je bilo 25 podjetij, kar znaša 16,7 % vseh anketirancev. Izračunala sem tudi povprečno oceno, ki znaša 2,82, kar potrjuje, da se večina podjetij ne strinja, da je uvedba davčnih blagajn primeren ukrep v boju proti sivi ekonomiji. Na podlagi ugotovitev lahko sklepam, da imajo podjetja kljub uvedbi davčnih

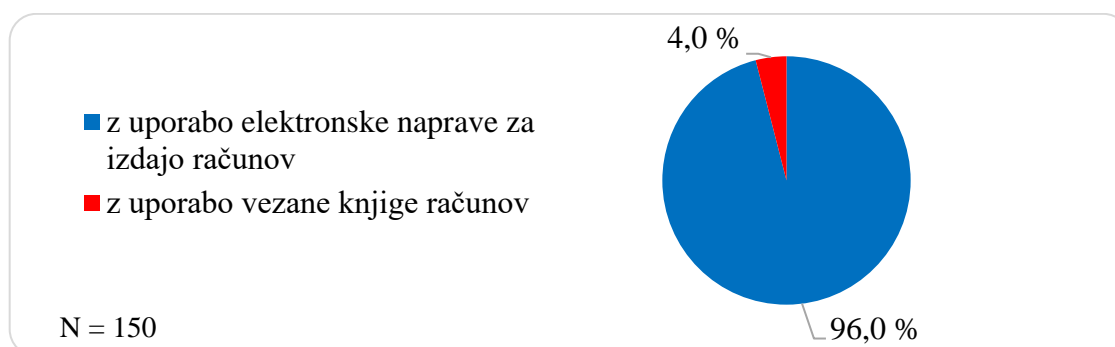
blagajn še vedno negativno mnenje o njihovi primernosti kot ukrepa v boju proti sivi ekonomiji.

Slika 3: Ocena primernosti ukrepa uvedbe davčnih blagajn v boju proti sivi ekonomiji (v %)



Z naslednjim vprašanjem sem želela ugotoviti, na kakšen način pošiljajo podjetja račune v potrditev FURS-u. Iz Slike 4 je razvidno, da 144 podjetij (96 % anketiranih podjetij) od 150 uporablja elektronsko napravo za izdajo računov, kar predstavlja skoraj celotno število anketiranih podjetij. Preostalih 6 oziroma 4 % anketiranih podjetij pa za potrjevanje računov uporablja vezano knjigo računov. Takšen odziv sem pričakovala, saj je le vprašanje časa, kdaj bodo tudi ostala podjetja za izdajo računov začela uporabljati elektronske naprave, ker bo ob koncu leta 2017 za vsa podjetja obvezna uporaba elektronskih naprav za izdajo računov.

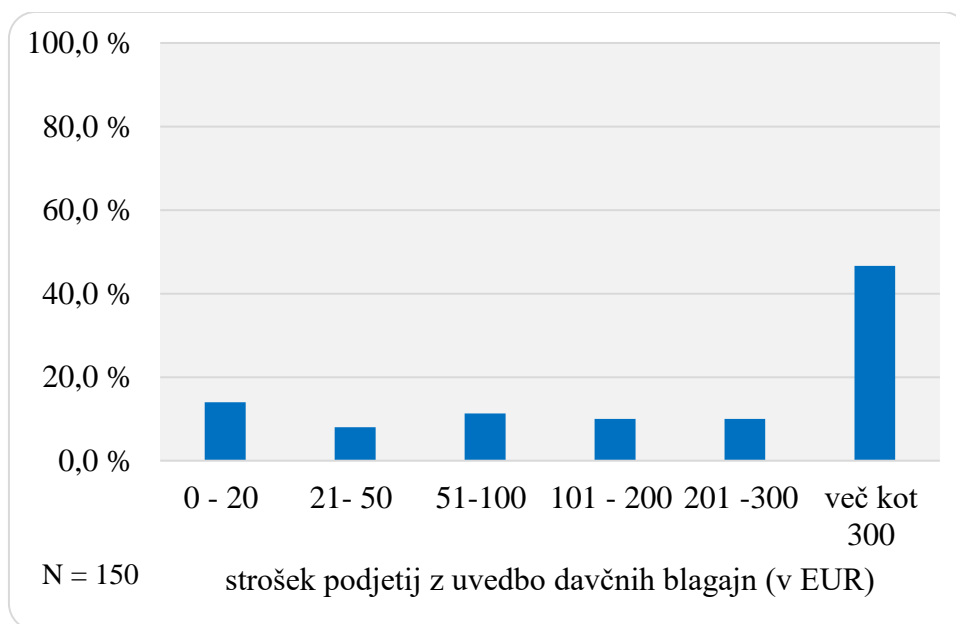
Slika 4: Način potrjevanja računov (v %)



Naslednje vprašanje je bilo namenjeno ugotavljanju približnih stroškov, ki so jih imela podjetja z uvedbo davčnih blagajn. Prikazani rezultati so razvidni iz Slike 5.

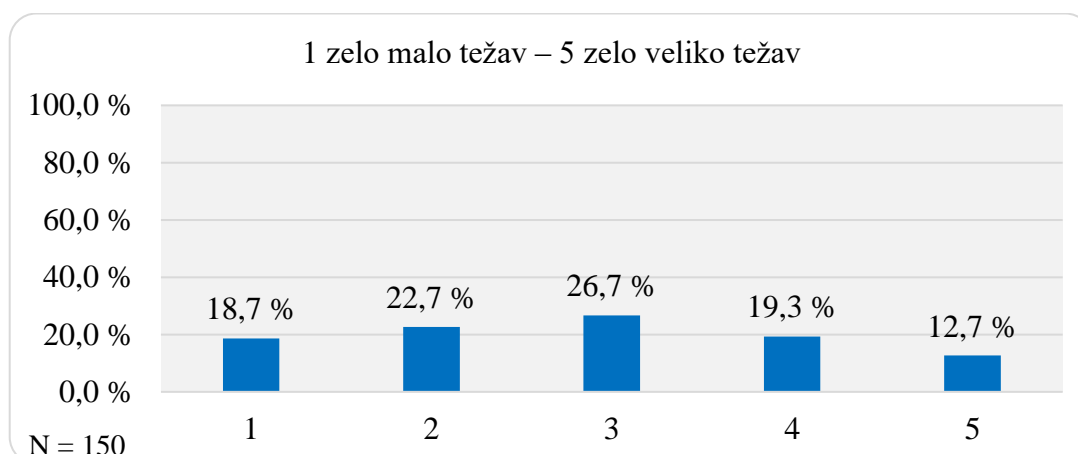
70 podjetij oziroma 47 % anketiranih podjetij je odgovorilo, da je imelo z uvedbo davčnih blagajn več kot 300 EUR stroškov. Do 20 EUR stroškov je imelo 21 podjetij, kar znaša 14 %. Od 21 do 50 EUR stroškov je imelo 12 podjetij, kar predstavlja 8 %. Strošek od 51 do 100 EUR je imelo 17 anketiranih podjetij (11 %). Preostalih 30 podjetij pa je imelo od 101 do 300 EUR stroškov in predstavlja 20 % vseh anketiranih podjetij. Sklepam, da podjetja, ki so imela stroške višje od 200 EUR, še niso uporabljala računalniških registrskih blagajn, in so tako morala nabaviti računalnike z možnostjo dostopa do interneta ter program za blagajniško poslovanje za več svojih prodajal ali za prodajo na terenu. Za podjetja, ki so imela stroške nižje od 100 EUR, pa predvidevam, da so imela stroške povezane z nadgradnjo programa za blagajniško poslovanje, ki jim omogoča izmenjavo podatkov s FURS.

Slika 5: Strošek podjetij z uvedbo davčnih blagajn (v EUR)



Naslednji dve vprašanji sta bili namenjeni oceni povzročenih težav ob uvedbi davčnih blagajn. Zastavljeni vprašanji sta bili dokaj podobni. S prvim vprašanjem sem želela od anketirancev izvedeti oceno velikosti težav ob uvedbi davčnih blagajn, pri drugem vprašanju pa me je zanimala ocena velikosti posameznih težav. Trditvi so morali ocenjevati z ocenami od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni zelo malo težav in 5 zelo veliko težav. Na podlagi teoretičnega dela sklepam, da imajo podjetja ob uvedbi davčnih blagajn lahko tudi nekaj težav. Kako velike so bile njihove težave sem prikazala v Sliki 6. Povprečne ocene posameznih težav pa so prikazane v Sliki 7.

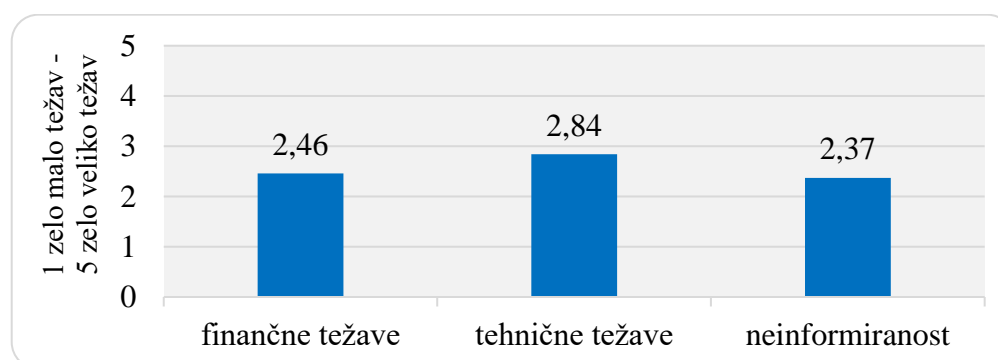
Slika 6: Ocena težav ob uvedbi davčnih blagajn (v %)



Največ podjetij, in sicer 40 (26,7 %) je ocenilo svoje težave z oceno 3, kar je pomenilo, da so imeli nekaj težav, vendar ne toliko, da bi jim povzročilo škodo in jim prekinilo nemoteno poslovanje. Najmanj podjetij je ocenilo, da je imelo zelo veliko težav, kar je dobro, saj je uvedba davčnih blagajn predstavljala težave le manjšemu odstotku anketiranih podjetij. Teh podjetij je bilo 19, kar znaša 12,7 %. Z oceno 1, kar predstavlja zelo malo težav, je odgovorilo 28 podjetij, kar znaša 18,7 %. Prav tako je veliko podjetij ocenilo, da ima le malo težav, kar še dodatno potrjuje, da je bila težavnost pri vpeljavi davčnih blagajn nizka. Povprečna ocena vseh anketiranih podjetij znaša 2,85 in pomeni, da je imela večina malo težav oziroma jih sploh ni imela.

Slika 7 prikazuje povprečne ocene finančnih in tehničnih težav ter težav, povezanih z neinformiranostjo, ki so jih imela anketirana podjetja ob uvedbi davčnih blagajn. Izmed vseh naštetih težav imajo najvišjo povprečno oceno tehnične težave, in sicer njihova ocena znaša 2,84, s standardnim odklonom 1,34. Povprečna ocena finančnih težav je 2,46, medtem ko standardni odklon znaša 1,28. Težave z neinformiranostjo je v povprečju ocenilo najmanj anketiranih podjetij, in sicer povprečna ocena znaša 2,37, kar pomeni, da so bili dovolj dobro informirani. V tem primeru je standardni odklon 1,24.

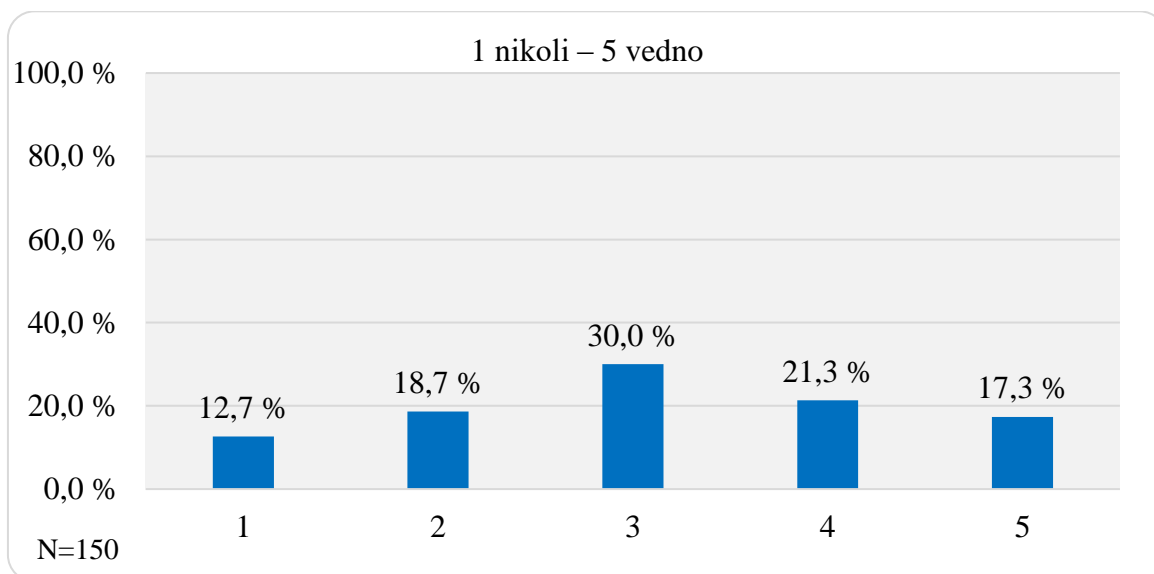
Slika 7: Povprečne ocene velikosti posameznih težav ob uvedbi davčnih blagajn



Podjetja so ocenila, da so imela najmanj težav z neinformiranostjo. Takšnih, ki so ocenila neinformiranost z oceno 1 in 2, jih je bilo skupaj 88 oziroma 58,7 %, kar je več kot polovica vseh podjetij. Z oceno 4 in 5 pa je neinformiranost ocenilo samo 27 podjetij, kar znaša 18,0 %. Podjetij, ki so bila informirana, toda ne dovolj, je bilo 35, kar predstavlja 23,3 % vseh podjetij, ki so ocenjevala informiranost. Visok delež podjetij je finančne težave ocenilo z 1 in 2, in sicer 53,4 %, kar znaša 80 podjetij, medtem ko je 32 podjetjem predstavljalo velike finančne težave ter so tako ocenila z oceno 4 in 5. Ostala podjetja, in sicer 38, pa je odgovorilo z oceno 3, kar pomeni, da pretiranih stroškov niso imeli, toda kljub temu so pričakovali manjše finančne težave. Največ podjetij je imelo tehnične težave, saj jih je namreč z oceno 4 in 5 ocenilo 46 podjetij, kar znaša skupaj 30,7 %. Čeprav so imela podjetja največ tehničnih težav, jih je tudi tukaj največ ocenilo z oceno 1 in 2, in sicer 64 podjetij oziroma 44,7 % vseh podjetij. Z oceno 3 pa je odgovorilo 40 podjetij oziroma 26,7 %, kar pomeni, da načeloma niso imeli večjih tehničnih težav, ki bi jim zares predstavljale probleme.

Pri naslednjem vprašanju so morali anketiranci oceniti pogostost jemanja računov po uvedbi davčnih blagajn, rezultate ocen prikazuje Slika 8. Zanimalo me je, ali ima uvedba davčnih blagajn učinek na kupce in njihove navade jemanja računov. Vidimo, da je 17,3 % podjetij ocenilo, da njihovi kupci po uvedbi davčnih blagajn vedno vzamejo račun. To je nekoliko višji odstotek v primerjavi s podjetji, ki so ocenili z oceno 1, saj je bilo takšnih podjetij 12,7 %. Podjetij, ki so ocenila, da kupci skoraj vedno vzamejo račun, je bilo 32 oziroma 21,3 %. Takšnih podjetij, pri katerih kupci skoraj nikoli ne vzamejo računa, pa je bilo 28, kar znaša 18,7 %. Največ podjetij, in sicer 45 (30,0 %) ni moglo opredeliti ocene pogostosti jemanja računov po uvedbi davčnih blagajn. Povprečna ocena pogostosti jemanja računov znaša 3,12, kar pomeni, da pri večini anketiranih podjetij kupci pogosteje jemljejo račune.

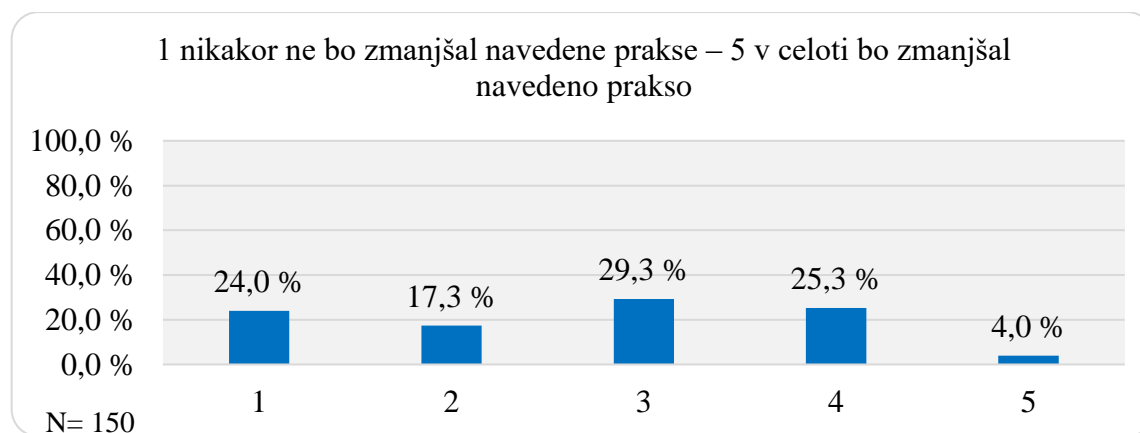
Slika 8: Pogostost jemanja računov po uvedbi davčnih blagajn (v %)



Pri devetem vprašanju me je zanimalo, koliko anketiranih podjetij je bilo od uvedbe davčnih blagajn deležnih nadzora s strani FURS-a. Anketirana podjetja so odgovorila, da jih 82 oziroma 54,7 % še ni imelo davčno inšpekcijskega nadzora, medtem ko jih je 68 oziroma 45,3 % že bilo deležnih nadzora s strani finančne uprave. Iz podatkov lahko sklepam, da je kljub uvedbi davčnih blagajn opravljenih malo davčno inšpekcijskih nadzorov.

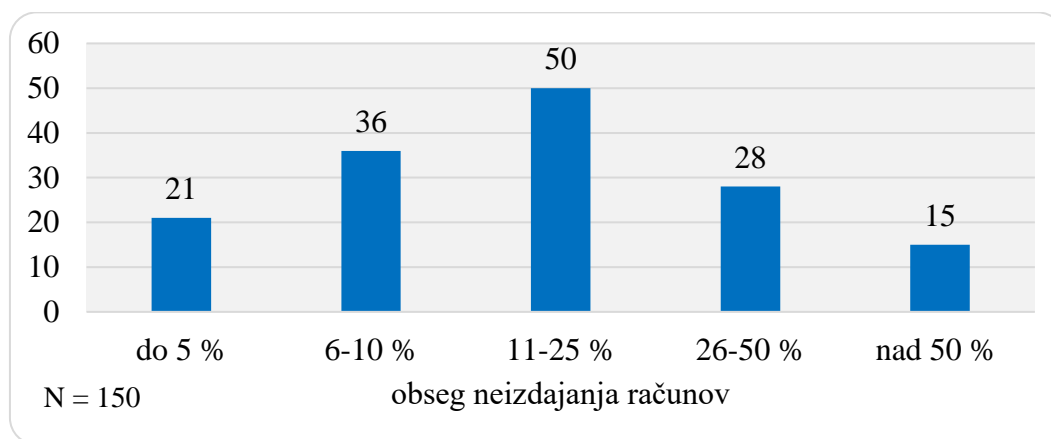
Z zadnjima dvema vprašanjema sem želela izvedeti, ali podjetja menijo, da bo poostren nadzor pri prometu z gotovino s pomočjo davčnih blagajn zmanjšal prakso neizdajanja in storniranja računov ter v kolikšnem obsegu je navedena praksa kljub uvedbi davčnih blagajn še vedno prisotna v podjetjih. Pri prvem vprašanju so podjetja prakso neizdajanja in storniranja računov ocenjevala z ocenami od 1 do 5, pri čemer ocena 1 pomeni, da poostreni nadzor nikakor ne bo zmanjšal navedene prakse, ocena 5 pa pomeni, da bo poostreni nadzor v celoti zmanjšal navedeno prakso. Slika 9 prikazuje porazdelitev posameznih ocen v odstotkih. Opazila sem, da se največ anketiranih podjetij, in sicer 29,3 %, ni moglo odločiti, ali bo uvedba davčnih blagajn zmanjšala prakso neizdajanja in storniranja računov. Podjetij, ki so ocenila, da bo uvedba davčnih blagajn v celoti zmanjšala prakso neizdajanja računov, je bilo samo 6, kar znaša le 4 % vseh anketiranih podjetij. Da bo uvedba davčnih blagajn delno zmanjšala prakso neizdajanja in storniranja računov, je ocenilo 38 podjetij oziroma 25,3 %. Zelo veliko podjetij meni, da z uvedbo davčnih blagajn ne bo pričakovati želenega rezultata zmanjšanja neizdajanja ali naknadnega storniranja računov. Takšnih podjetij, ki so odgovorila z oceno 1 in 2, je bilo 62, kar predstavlja 41,3 % vseh anketiranih podjetij. Največkrat ponovljeno vrednost nam pove modus, ki je v tem primeru ocena 3. Povprečna ocena je 2,68 in predstavlja, da anketirana podjetja v povprečju menijo, da uvedba davčnih blagajn ne bo zmanjšala prakso neizdajanja in storniranja računov. Standardni odklon znaša 1,20.

Slika 9: Ocene mnenj anketiranih podjetij o zmanjšanju prakse neizdajanja in storniranja računov po uvedbi davčnih blagajn (v %)



Pri drugem vprašanju so anketirana podjetja skušala oceniti, kolikšen obseg neizdajanja ali naknadnega storniranja računov je kljub uvedbi davčnih blagajn še vedno prisoten v podjetjih, kar je razvidno v Sliki 10. Razvidno je, da največ podjetij, in sicer 50, meni, da je neizdajanje ter storniranje računov v podjetjih še vedno prisotno v obsegu od 11 % do 25 %. 21 anketiranih podjetij je ocenilo, da je neizdajanje in storniranje računov prisotno v največ 5 % vseh podjetij, medtem ko jih 36 meni, da je navedena praksa še vedno prisotna v obsegu od 6 % do 10 % podjetij. Najmanj podjetij meni, da je obseg neizdajanja in storniranja računov nad 50 %, in sicer takšnih je 15 podjetij, medtem ko jih 28 meni, da je prisoten v obsegu od 26 % do 50 %.

Slika 10: Mnenja anketiranih podjetij o obsegu neizdajanja ali storniranja računov po uvedbi davčnih blagajn



5.3 Povzetek raziskave

V uvodu naloge sem na podlagi lastnih izkušenj in znanj postavila štiri raziskovalna vprašanja. V tem delu nameravam s pomočjo analize in ugotovljenih rezultatov ankete pripraviti argumentirane povzetke odgovorov.

- **Raziskovalno vprašanje 1:** Ali se podjetjem zdijo davčne blagajne primeren ukrep v boju proti sivi ekonomiji?

Izvedeti sem želela, kakšno mnenje imajo anketirana podjetja o davčnih blagajnah kot primernem ukrepu v boju proti sivi ekonomiji. Ocene anketiranih podjetij kažejo, da se večini davčne blagajne ne zdijo primeren ukrep v boju proti sivi ekonomiji, in sicer ob neupoštevanju tistih, ki so neopredeljeni. Razlog temu je lahko nezadovoljstvo podjetij s stanjem v gospodarstvu naše države. Določene slabe razmere v gospodarstvu pripeljejo ljudi do tega, da so negativno usmerjeni proti oblasti in zaradi tega še vedno ne razmišljajo o posledicah, ki jih ima siva ekonomija na celotno gospodarstvo in tudi družbo. Z različnimi ukrepi se trudijo spodbujati in osveščati ljudi o negativnih posledicah v državi, kljub temu

se mi zdi, da še vedno večina ljudi ni spremenila miselnosti o odpravljanju vzrokov pri pojavu sive ekonomije.

- **Raziskovalno vprašanje 2:** Ali se anketiranim podjetjem zdi, da kupci po uvedbi davčnih blagajn pogosteje jemljejo račune?

S tem vprašanjem sem želela izvedeti mnenja anketiranih podjetij o kupčevih navadah jemanja računov. Glede na rezultate ocen sem ugotovila, da anketirana podjetja menijo, da kupci po uvedbi davčnih blagajn pogosteje jemljejo račune. Sama sem menila, da so se po uvedbi davčnih blagajn spremenile navade kupcev in da bolj pogosto jemljejo račune ter se zavedajo morebitnih posledic, ki bi jih lahko bili deležni, če bi bili priča inšpekcijskemu nadzoru ter pri sebi ne bi imeli računa. Prav tako se mi zdi, da se zavedajo problema, ki je lahko posledica neizdajanja računov s strani podjetij.

- **Raziskovalno vprašanje 3:** Ali je uvedba davčnih blagajn povzročala probleme podjetjem?

Tretje vprašanje sem postavila z namenom ugotavljanja povzročenih problemov podjetij ob uvedbi davčnih blagajn. Preko analiziranih odgovorov anket sem ugotovila, da podjetja, kar se tiče finančnih težav in same neinformiranosti, niso imela večjih problemov, medtem ko so se nekatera podjetja srečevala z manjšimi tehničnimi težavami. Razlog temu problemu lahko pripišem, da so določena podjetja prepozno začela z vpeljavo davčnih blagajn v svojih poslovalnicah. Na podlagi teoretičnega dela lahko sklepam, da nekaterim podjetjem ponudniki storitev davčnih blagajn niso pravočasno namestili ustrezne programske opreme. Glede na rezultate ugotovitev sem spoznala, da večina anketiranih podjetij ni imela posebnih težav pri vpeljavi davčnih blagajn.

- **Raziskovalno vprašanje 4:** Ali je Finančna uprava RS po uvedbi davčnih blagajn pri večini podjetij opravila davčno inšpekcijski nadzor?

Z zadnjim raziskovalnim vprašanjem sem preverjala, koliko je bilo opravljenih davčno inšpekcijskih nadzorov s strani Finančne uprave RS po uvedbi davčnih blagajn. V tem primeru pridobljeni rezultati ankete kažejo, da je nekoliko višji odstotek anketiranih podjetij, ki še niso bila deležna nadzora. Po mojem mnenju je bila večina nadzorov opravljenih nad podjetji, pri katerih so bile ugotovljene kršitve pri preverjanju računov s pomočjo aplikacije »Preveri račun«. Sklepam tudi, da ima FURS premalo zaposlenih, da bi opravili nadzore pri večini podjetjih.

Zastavljena raziskovalna vprašanja so mi bila v pomoč pri izdelavi raziskave o učinkovitosti sistema uvedbe davčnih blagajn. Prav tako so mi služila kot vodilo skozi celotno nalogo in mi pomagala priti do zelenih odgovorov ter ugotovitev raziskave.

SKLEP

V današnjem gospodarsko nestabilnem času se večina podjetij poskuša na vsak način izogniti plačevanju davkov. V ta namen iščejo načine za delo na črno, prikrivanje in utajevanje dohodka ter se poslužujejo drugih oblik sive ekonomije. Državne oblasti se zavedajo družbenega problema, ki ga povzroča prevelik obseg sive ekonomije, zato se lotevajo različnih strategij obvladovanja sive ekonomije. Glede na pregledano literaturo in dosedanje podatke analiz se je ukrep uvedbe davčnih blagajn izkazal za učinkovitega.

S pomočjo raziskave, ki sem jo opravila v praktičnem delu, ugotavljam, da se okrog 43 % anketiranim podjetjem zdi ukrep zelo neprimeren oziroma neprimeren. Po mojem mnenju je prišlo do takšnih rezultatov ravno zaradi povečanega nadzora s pomočjo davčnih blagajn, kar pa večina podjetij ne vzpodbuja, saj se s tem zastruje njihovo namerno neupoštevanje zakonodaje. Prav tako takšna podjetja ne gledajo na družbeni problem sive ekonomije, ampak le na lastno korist. Ravno zaradi tega bi bilo potrebno spremeniti mišljenje ljudi in jih še bolj učinkovito vzpodbujati k zavedanju pomembnosti plačevanja davkov ter prispevkov.

Spoznala sem, da vpeljava sistema davčnih blagajn anketiranim podjetjem ni povzročala bistvenih težav, saj je imelo le nekaj podjetij manjše tehnične težave. Glede na to, da je Finančna uprava RS že decembra 2015 začela z izvajanjem prehodnega obdobja davčnega potrjevanja in izdajanja računov, je bil večini podjetij potem lažji prehod na nov način.

Prav tako sem ugotovila, da že večina anketiranih podjetij uporablja elektronske naprave za izdajo računov. To je vsekakor dobro, saj bo izdaja računov iz vezane knjige možna le do konca leta 2017.

Opažam tudi, da kupci od uvedbe davčnih blagajn pogosteje jemljejo in pregledujejo račune, kar je dober pokazatelj za zmanjšanje tveganja neizdajanja računov. Z uvedbo davčnih blagajn se vzporedno izvaja tudi nagradna igra »Vklopi razum, zahtevaj račun«, ki kupce še dodatno vzpodbuja k jemanju in preverjanju računov, saj prinaša prav privlačne denarne nagrade.

Nadalje sem ugotovila, da se večina anketiranih podjetij ni strinjala s trditvijo, da bo poostren nadzor s pomočjo davčnih blagajn zmanjšal prakso neizdajanja in storniranja računov, menili so, da je navedena praksa še vedno prisotna v obsegu od 11 % do 25 % vseh podjetij.

Na podlagi raziskave lahko sklepam, da sistem davčnih blagajn ne bo odpravil celotnega obsega sive ekonomije, zagotovo pa je zaradi visokih kazni ukrep prinesel več pobranih davkov in manj dela na črno. S svojo raziskavo mogoče nisem zajela dovolj velikega vzorca podjetij, da bi lahko trdila, da so analizirani rezultati popolnoma realni, ampak kljub temu

lahko sklepam, da sem prišla do nekaj pravih ugotovitev in spoznanj s področja uvedbe davčnih blagajn v Sloveniji.

Upam, da bodo v bodoče podjetja dobila zaupanje v državo in s tem spremenila negativno miselnost ter gledala enako na posameznikovo korist kot tudi na korist celotne družbe.

LITERATURA IN VIRI

1. ATKearney. (2013). *The Shadow Economy in Europe, 2013*. Najdeno 20. januarja 2016 na spletnem naslovu <https://www.atkearney.com/documents/10192/1743816/The+Shadow+Economy+in+Europe+2013.pdf>
2. *Davčne blagajne in vezane knjige računov*. Najdeno 3. februarja 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/nadzor/podrocja/davcne_blagajne_in_vezane_knjige_racunov_vkr/
3. Finančna uprava Republike Slovenije. (2015a, 27. november). *Davčne blagajne: po novem letu obvezno obvestilo o računu in obveznosti kupca*. Najdeno 5. aprila 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Novice/2015/151127__obvestilo_o_obveznosti_izdaje_racuna.pdf
4. Finančna uprava Republike Slovenije. (2015b, 13. oktober). *Davčne blagajne po zakonu Zakonu o davčnem potrjevanju računov – ZDavPR*. Najdeno 6. aprila 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Opis/Davcne_blagajne_-_postopki_potrjevanja.pdf
5. Finančna uprava Republike Slovenije. (2015c, 16. oktober). *Davčne blagajne, splošno, nadzor in prekrški*. Najdeno 6. aprila 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Opis/Davcne_blagajne_-_splosno_nadzor_in_prekrski.pdf
6. Finančna uprava Republike Slovenije. (2016a, 16. maj). *Prvi učinki uvedbe davčnih blagajn*. Najdeno 31. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Novice/2016/160516__Prvi_ucinki_uedbe_davcnih_blagajn-2.pdf
7. Finančna uprava Republike Slovenije. (2016b, 3. junij). *Sprememba pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost*. Najdeno 15. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Davek_na_dodano_vrednost/Novice/2016/Sprememba_PZDDV.pdf
8. Glas, M. (1991). *Siva ekonomija v svetu in v slovenskem gospodarstvu*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
9. González-Fernández, M., & González-Velasco, C. (2015). Analysis of the shadow economy in the Spanish regions. *Journal of Policy Modeling*, 37(6), 1049–1064.
10. Grahek, A. (2015, 13. januar). *Vezana knjiga računov – kdo, kdaj in kako*. *Data.si*. Najdeno 6. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://data.si/blog/2015/01/13/vezana-knjiga-racunov-kdo-kdaj-kako/>

11. Grapulin, T. (2015, 28. oktober). ABC davčnih blagajn. *Finance*. Najdeno 20. novembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/8837626>
12. Grapulin, T. (2016, 26. januar). Davčne blagajne: 1. februarja se začne strožji nadzor. *Finance*. Najdeno 20. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/8840768>
13. *Izgled računa, izdanega preko davčne blagajne*. Najdeno 5. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.primaracunovodstvo.si/davcne-blagajne/>
14. Ministrstvo za finance Republike Slovenije. (2010, 19. oktober). *Poročilo Medresorske delovne skupine za pripravo ukrepov za preprečevanje davčnih utaj pri gotovinskem poslovanju*. Najdeno 15. marca 2016 na spletnem naslovu www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/sklepi/seje_vlade/104_seja/104sv33.doc
15. Ministrstvo za finance Republike Slovenije. (2015). *Akcijski načrt uvedbe davčnih blagajn v Republiki Sloveniji*. Najdeno 24. februarja 2016 na spletnem naslovu http://www.protisiviekonomiji.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2015/Siva/Davcne_blagajne/2015feb05_akcijski_davcne_blagajne.pdf
16. Nastav, B. (2009). *Siva ekonomija v Sloveniji: merjenje, vzroki in posledice* (doktorska disertacija). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
17. *O kampanji*. Najdeno 22. februarja 2016 na spletnem naslovu http://www.protisiviekonomiji.si/o_kampanji/
18. Schneider, F. (2015, 20. januar). Size and Development of the Shadow Economy of 31 European and 5 other OECD Countries from 2003 to 2015: Different Developments. *Econ*. Najdeno 22. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.econ.jku.at/members/Schneider/files/publications/2015/ShadEcEurope31.pdf>
19. Schneider, F., & Enste, D. H. (2002). *The Shadow Economy: An International Survey*. Cambridge: Cambridge University Press.
20. Sedovnik, P. (2010, september). *Predlogi za bistveno zmanjšanje obsega sive ekonomije v Sloveniji*. Ljubljana: Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije.
21. Setnikar, N. (2015, 21. december). Davčne blagajne – kdaj in za koga. *Mladi podjetnik*. Najdeno 25. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/novice-indogodki/novice/davcne-blagajne-kdaj-in-za-koga>
22. Slovenske novice. (2016, 13. marec). *Za davčne blagajne Furs 1,7 milijona evrov, vlada si mane roke*. Najdeno 14. marca 2016 na spletnem naslovu <http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/za-davcne-blagajne-furs-17-milijona-evrov-vlada-si-mane-roke>
23. *Ukrepi*. Najdeno 22. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.protisiviekonomiji.si/ukrepi/>
24. Velikonja, M. (2015, 16. november). Osnove davčnih blagajn. *Mladi podjetnik*. Najdeno 20. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/racunovodstvo/abc-davcnih-blagajn>

25. Weiss, M., Smrekar, T., & Ugovšek, J. (2011, 28. avgust). Kaj so davčne blagajne in kako bodo vplivale na vas. *Finance*. Najdeno 15. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/321921>
26. Zakon o davčnem potrjevanju računov (ZDavPR). *Uradni list RS*, št. 57/2015.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Primer obvestila o izdaji računa in obveznosti za kupca	1
Priloga 2: Anketni vprašalnik	2
Priloga 3: Pravno-organizacijska oblika anketiranih podjetij (v %).....	5
Priloga 4: Število zaposlenih anketiranih podjetij (v %).....	5

PRILOGA 1: Primer obvestila o izdaji računa in obveznosti za kupca

Prodajalec mora za dobavo blaga ali storitev izdati račun in ga izročiti kupcu.

Kupec mora prevzeti račun in ga zadržati neposredno po odhodu iz poslovnega prostora.



www.fu.gov.si/blagajne

**VKLOPI RAZUM,
ZAHTEVAJ RAČUN!**



Vir: Finančna uprava, 2015a.

PRILOGA 2: Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni, sem Natalija Ferderber, absolventka smeri računovodstva na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Za uspešen zaključek študija pišem zaključno strokovno nalogo na temo uvedbe davčnih blagajn v Sloveniji. Naloga obsega tudi raziskovalni del, za katerega sem se odločila, da bom izdelala anketo, s katero želim ugotoviti, kako je sistem uvedbe davčnih blagajn vplival na podjetja v Sloveniji. Zato vas lepo prosim, da odgovorite na nekaj vprašanj, ki mi bodo zelo v pomoč pri izdelavi raziskovalnega dela.

Za odgovore se vam že vnaprej zahvaljujem.

1. Kakšna je vaša pravno-organizacijska oblika?

- samostojni podjetnik
- družba z omejeno odgovornostjo
- delniška družba

2. Kolikšno je število zaposlenih v vašem podjetju?

- nič
- od 1 do 5
- od 6 do 10
- od 11 do 25
- od 26 do 50
- od 51 do 100
- od 101 do 200
- več kot 200

3. Kako primeren se vam zdi ukrep uvedbe davčnih blagajn v boju proti sivi ekonomiji?

	1	2	3	4	5	
zelo neprimeren	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	zelo primeren

4. Na kakšen način pošiljate račune v potrjevanje?

- z uporabo elektronske naprave za izdajo računov
- z uporabo vezane knjige računov

5. Kolikšen strošek vam je predstavljala uvedba sistema davčnih blagajn?

- od 0€ do 20€
- od 21€ do 50€
- od 51€ do 100€
- od 101€ do 200€
- od 201€ do 300€
- več kot 300€

6. Ali vam je uvedba davčnih blagajn povzročila veliko težav?

	1	2	3	4	5	
zelo malo težav	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	zelo veliko težav

7. Ocenite, kako velike so bile pri vas naslednje težave ob uvedbi davčnih blagajn (1 – brez težav, 5 – zelo veliko težav).

	1	2	3	4	5
finančne težave	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
tehnične težave	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
neinformiranost	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

8. Ocenite pogostost jemanja računov po uvedbi davčnih blagajn?

	1	2	3	4	5	
nikoli	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	vedno

9. Ali ste bili od uvedbe davčnih blagajn pa do danes deležni nadzora s strani finančne uprave?

- DA
- NE

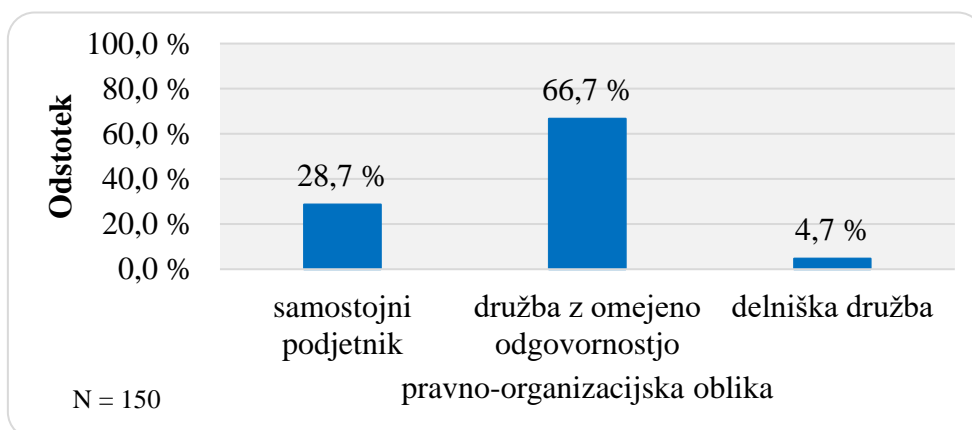
10. Ali menite, da bo poostren nadzor pri prometu z gotovino s pomočjo davčnih blagajn zmanjšal prakso neizdajanja in storniranja računov?

	1	2	3	4	5	
nikakor ne bo zmanjšal navedene prakse	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	v celoti bo zmanjšal navedeno prakso

11. V kolikšnem obsegu menite, da je neizdajanje računov ali naknadno storniranje kljub uvedbi davčnih blagajn še vedno prisotno v podjetjih?

- do 5 %
- od 6 % do 10 %
- od 11 % do 25 %
- od 26 % do 50 %
- nad 50 %

PRILOGA 3: Pravno-organizacijska oblika anketiranih podjetij (v %)



PRILOGA 4: Število zaposlenih anketiranih podjetij (v %)

